

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«Idjtihad» Constantinople

Téléph : 20865

xxviième ANNÉE

1 Juillet 1932

İÇTİHAT

Türkçe ve Fransızca

İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 348

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye

için: 2 1,2, Âlâ kâğıdı

5 liradır

ADRES

Cıgalolunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi yedinci sene

1 Temmuz 1932

EDOUARD HERRIOT MÜTEFEKKİR VE TÜRKİYE DOSTU

MÜTEFEKKİR BİR DEVLET REÇULU

« Un Français a besoin d'idées plus que de pain » E. HERRIOT

«Bir Fransız ekmekten ziyade fikirlere muhtacdır»
diyen bir adam muhakkak bir mütefekkirdir .
V. Hugo

Une goutte suffit pour juger l'océan.

diyordu. Bir umman hakkında, bir fikir ver-
meye, bu ummanın bir damlası kâfidir . Fakat
biz bu ummanın bir damlasını değil, coşkun ve
feyyaz dalgalarını gördük ve tanıdık . Onun
Créer si daha sonra Beethoven ı Herriot nun
zekâsında, ilminde ve yüreğinde mevcut derin-
liği, genişliği ve nuraniyeti güneş gibi ruşen
kılmışdır .

E. Herriot Fransa hükûmetinin riyasetine
geldi. Bu geliş bir insan ve bir Türk olmamız
i'tibarlarile bizi sevindirdi :

Herriot bir mütefekkirdir, Herriot Türkiye
nin dostudur. Bu iki sıfat bizim için en yüksek
kıymette olan sıfatlardır. İki sene evvel bize
göndermiş olduğu resminin altına şu kelimeleri
yazmışdı :

*A la Revue Idjtihad hommage d'un
ami de la Turquie.* HERRIOT

Tercemesi şudur :

*İctihat Mecmu'asına bir Türkiye
dostunun arzı ihlâsı .*

Herriot 1921 senesinde mücadele'i milliye-
miz zamanında Oeuvre gazetesine lehimizde
yazdığı makalelerde bu dostluğu göstermiştir .

O zaman Dahiliyye Vekili olan Ali Fethi Bey
kendisine teşekkür etmişdi ve bu teşekkürna-
me de aynı gazetede çıkmışdı .

Herriot nun Türkiyeye dostluğu bence çok
kıymetlidir ve her münevver Fransızın Türkiye
dostu olması kadar tabi'i bir şey olamaz. Böyle
âlim ve yüksek «Culture» sahibi bir türkiye dos-
tunun Fransa hükûmetinin başına gelmesini sü-
rurla selamlamak bir ilm ve fazilet vazifesidir.
Herriot hakikaten bir Culture sahibidir. «Culture»
dimağda idhar edilen ilimler değildir ; Culture
dimağın i'tiyadı halini alan ve dimağın asli
eczasına istihale eden bilgidir. Herriot bu me-
ziyyetini muhtelif ve çok müşkil hallerde gös-
termişdir . Herriot 25 seneden beri, 700,000
nüfuslu Lyon şehrinin Şehr Emini, fakat mansub
değil ahalinin hür intihabile seçilmiş Şehr Emi-
nidir. Zalim Avrupa Harbi patladığı ve Fransa
yı matemler, dehşetler ve felâketler istilâ ettiği
vakit, başında en münevver, en basiretli bir
Şehr emini bulunan medine, Lyon oldu . Em-
zikli kadınlar, yetim çocuklar, hastalar, ihtiyar
lar, çaresizler, hep Herriot nun zekâsının ve
yüreğinin geniş kanadı, baba ve ana şefkatile
titreyen kanadı altında âsûde bir melce' bulu-
yordu. Açlık, soğuk, ve her türlü mahrumiyyet
en az Lyon a girebildi .

E. Herriot merhum üstadımız G. Le Bon un
şakirdi irfanı olmuştur. M. Herriot :

« La mystique et l'intérêt mènent le monde plus que la raison . » ya'ni « Dünyayı akıldan ziyade sirriyyat ve menfa'at idare eder » dediği vakit üstadının ictima'î Psychologiasının ruhunu tekrar etmekden başka bir şey yapmamıştır. Yakında neşr edeceğimiz **Cihanın Şimdiki İnkişafı** nda bu keyfiyet bir def'a daha görülecektir .

İlk def'a Baş Vekil olduğu zaman, merhum üstadımızın Rue Vignon 29 da kâ'in da'iresine bizzat giderek onun göğsüne Fransanın en yüksek nişanı olan Légion d'Honneur ün en yüksek rütbeden olanını takmışdı .

Herriot bir Radial socialist dir; fakat bu ta'biri onun anlayışı başkalarının anlayışına ve kavrayışına aslâ benzemez. **Herriot :**

« Un citoyen digne de ce nom , un être vraiment civilisé , s'attache d'abord aux siens , à sa famille , puis, il observe sa coutume, ses traditions locales, il les aime , il s'élève à une conception plus large et il aperçoit comme une réalité vivante, la patrie . C'est alors seulement qu'il pourra utilement étendre son affection jusqu'à l'ensemble de l'humanité Le vrai internationalisme doit procéder par rayonnement et non par négation.

Ya'ni vatandaş namına lâıyk bir vatandaş, hakikaten mütemeddin bir kimse, evvelâ anasına, babasına, evlâdına, zevcesine, kardaşına, a'ilesine merbut olur; sonra, urfune mahallî an'anelarına ri'ayet eder, bunları sever, daha yüksek bir kavrayışa yükselir ve canlı bir şe'niyyet olarak vatani müşahede eder. Ancak o zaman faydalı bir suretde, muhabbetini insaniyyetin hey'eti mecmu'asına teşmil edebilir . Hakikî beynelmilelcilik inşi'a' ile başlamalı, inkâr ile değil .

Görülüyor , ki Herriot nun Socialiste liği, Démagogie ve Chauvinisme ile cah ü celâl elde etmet isteyen ba'zı « Arriviste » lerinkine aslâ benzemez .

Je tiens de ma patrie un coeur qui la déborde
Et plus je suis Français, plus je me sens humain.

diyen Fransız şa'iri de bu yüksek i'tilâyi ve inşi'a'ı terennüm etmiştir.

Herriot nun şu sözlerini de dinleyelim :

« L'erreur capitale de certain internationalisme et en particulier de l'idéologie communiste , c'est de vouloir se fonder sur la suppression de toute idée de partie . Aujourd'hui même , d'un pays qui prétend renover le monde s'élève à l'égard de toutes les nations un incessant cri de haine où se retrouve l'âpreté du vieux nihilisme russe. Cet internationalisme primitif et négatif est aussi éloigné de la véritable conception de la paix que le nationalisme arrogant et tyrannique.

İşte tercemesi : Ba'zı Internationalisme lerin ez cümle Bolşevik « Idéologie » sinin en büyük hatası, her vatan fikrinin ilgası üzerine istinad etmesidir. Bu gün bile cihanı ıslâh etmek iddi'asında bulunan bir memleketden, diğer bütün milletlere karşı , eski Rus « Nihilisme » sinin huşunetine rast geline bir da'imî 'adavet sayhası geliyor . Bu ibtida'î ve inkârî olan « Internationalisme » hakikî sulh mefhumundan, mütekebbir ve cebbâr « Nationalisme » kadar uzaktır. »

Şu bir kaç cümle Fransanın yeni Baş Vekilinin yüksek ve nurlu zihniyyeti ve « Culture » ü hakkında bir fikir vermeye kâfidir . Bununla beraber bu gün cihana hâkim olan ve « Nécésités économiques » denilen iktisadî icabat vardır. Milletleri idare eden hükûmetler ise, hükûmetleri idare eden de bu icabatdır .

Herriot Baş Vekil olarak Fransa Millet Meclisine girdiği gün fırkasının meb'usları mesa'isa'atlarının indirilmesini istediler; yapamam dedi. Orduyu rubu' nisbetinde azaltub budceyi, halkın üzerindeki vergi yükünü bir az hafiflet dediler : yapamam dedi .

İngilterede , Mac Donald amele fırkasının Re'isi olarak hükûmetin başına geldiği vakit İngilterenin simasının değişeceğini sandılar . Bir şey değişemedi ve Mac Donald fırkasını terk etti .

G.Le Bon un şakirdi irfanı olan Herriot ietima'î Psychologie yi bilir.Türkiye dostluğunun kıymetini bilmesi de bu bilgileri arasındadır. İlim ve fikir recülü Herriot nun hükûmeti zamanında bu iki vatan arasında açılacak ve artacak ruh ve fikir cereyanlarını şimdiden görüyorum . Bu

bence hayli büyük sürur ve tesellidir. Fransadan zulmet ve bürudet değil, nur ve hararet beklenir: **Paris** e Ville de lumière isminin verilmiş olması hikmetsiz değildir.

19 Haziran 1932 Dr. Abdullah Djev ^{et}

Halk için hıfzıssıhha sütunu :

SIHHAT YOKLAMASI

Her ne kadar sıhhatı umûmiyenin ilerlemesi itibarile bazı memleketler diğerlerine nisbetle daha fa'ik bir mevki'de bulunuyorsa da yine en ileride gidenlerin bile senevî hastalık ve ma'lûliyyetlerin tedavisine sarf ve tahsis ettikleri 'azim para miktarına bir göz atılırsa insan hayretler içinde kalır .

İşte İngiltere hükûmeti senevî bu uğurda 22 milyon sterlin sarf ediyor.Halbuki bu memleket ahalisi en çok sıhhi şera'it içinde yaşamak terbiyesini görmüşdür. Bu itibarla burada her yerden ziyade bu hastalıklar ve illetlerin önüne geçilmesi mümkün ve bu masraflardan korunulması kabildir . Filhakika bu gün her yerde böyle sıkıntı ve ıztırlardan bir çoğunun önüne geçilmesi mümkün ve kolay olmaktadır. Bu günkü medeniyet hayatına mahsus illetler ve rahatsızlıkların ekserisi yanlış ve sıhhi olmayan yaşama yolları ve kusurlu beslenme usulleri ta'kid edilmesinden ileri gelir.

Yanlış beslenmek, lüzumundan fazla yemek, pek çok veya pek az hareket etmek, temiz havadan mahrum bulunmak , elem ve kederler hasılı pek basit hıfzı sıhhat ka'idelerini bilmek her türlü fenalık, rahatsızlık ve bed bahtlığın sebeplerindendir. İşte bütün bunların önüne geçmek mümkündür. Bunun için de hiç olmazsa senede bir kere vücudunu mu'ayeneye tabi tutmalı , ya'ni sıhhat yoklaması yaptırmalıdır.

Mes'ele bir ferdin hayatı veya vuku'ı ve fatı nokta'i nazarından tedkik edilirse ne derece sayanı te'emmül olduğu derhal anlaşılır . Çok

def'a vapura veya tirene yetişmek için koşan veya şiddetli bir hareket yapan yaşlıca bir kimsenin ansızın düşüp öldüğü görülür. Bu hareketleri yapmak kendisi için muzır ve tehlikeli olduğunu bilüb de yapmasaydı elbette bu adamın kalb ve damarları patlamaz ve bir kaç sene ler daha yaşamış olurdu.

Nice kırık dökük ve sıhhatları bozuk zayıf kimseler varki her günkü hayatlarını arızasız geçirirler ve alil ve mariz olmalarına rağmen faydalı işlerde görürler ve hayattan her türlü nasiplerini alırlar, zirâ bunlar her şeyden evvel sıhhatlarına dikkat etmek lâzım olduğunu ve zararlı şeylerden kendilerini korumak icab ettiğini pek iyi bilirler, halbuki kendilerine nisbetle pek kuvvetli diğer bir yaş arkadaş kendi kuvvetine güvenerek hiç bir şeyden sakinmaz, korkmaz ve çekinmez bir halde yaşadığı için tehlike ve zararlara karşı hiç bir ihtiyatta bulunmaz . Bu sebeble daha çabuk kazalara uğrar ve zayıf, alil kimselerden daha evvel ölür. İşte bu hastalıklar ve tehlikeler hep cehalet yüzünden vuku'a gelir; biraz akıl ve basiretle hareket etmek sayesinde önüne geçilmesi pek kolay olan bu türlü felâketlerin böylece devam edüp gitmesi doğrusu bu günkü medeniyet için hacaleti mucibdir .

Kendisini bir haftada iyi edemediği için doktora kabahat bulan bu gibi kimselere kendisini, sıhhat ve hayatını senelerce ihmal ettiği için asıl kabahat kendinde olduğunu hatırlatmalıdır. Doktorun asıl hakiki vazifesi hastalığı